

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ТУРИСТСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ

Туризм, як професійна сфера людської діяльності, потребує сьогодні професійно підготовлених і зорієнтованих фахівців. Такі особливості туристичної діяльності, як: мобільність її учасників, необхідність розуміння складних механізмів людських відносин, високий рівень знань і умінь у сфері менеджменту, маркетингу, розуміння професійного туризму як найважливішого сектора економіки висувають високі вимоги до підготовки кадрів, які повинні враховуватися в процесі професійного становлення майбутніх фахівців сфери туризму [6].

Упродовж тривалого часу вищі та середні навчальні заклади України не готували спеціалістів для туристичної галузі. Тому фундаментальна туристична освіта в Україні – відносно нова сфера освіти. Підготовка фахівців для сфери туризму є, безумовно, важливою складовою вітчизняної системи освіти [1].

Це також підтверджують концептуальні ідеї змісту та організації професійної підготовки майбутніх фахівців для сфери туризму що базуються на положеннях Конституції України, Законах України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту», «Про внесення змін до Закону України «Про туризм», Національної доктрини розвитку освіти, а також Державної програми розвитку туризму, в яких визначено пріоритетне значення освіти в державній політиці, обґрунтовано стратегію та основні напрями її розвитку.

Дослідження теоретичних і методичних засад професійної підготовки майбутніх фахівців туристської галузі потребує врахування історії становлення і розвитку вітчизняної системи професійної підготовки фахівців для сфери

туризму, аналізу вітчизняного і зарубіжного досвіду, на цій основі визначення перспективних напрямів модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців для галузі з урахуванням регіональної специфіки розвитку галузі туризму.

Розвиток професійної підготовки майбутніх фахівців за спеціальністю «Туризм» у професійних навчальних закладах сучасні науковці розглядають у різних напрямках: формування професійних здібностей (І. Я. Жорова), формування художньо-творчих умінь (Н.В. Котляревська, О. М. Отич), розвиток особистісно-професійних якостей (Н.Д. Вінник), психологічні умови формування професійної компетентності (І.М. Матійків), формування комунікативної культури та професійного мовлення (І.В. Бабій, І.В. Довженко, Л.А. Руденко та ін.).

Зміст професійної туристської освіти як наукової проблеми, особливості підготовки кадрів для туристичної сфери в Україні та за кордоном розкривалися у працях Д. Єрмілової, І. Зоріна, О. Зоріна, В. Квартального, Л. Кнодель, Н. Табунової, В. Федорченко, І. Мініч, Т.А. Дьорова, В. Цибуха та ін. Вони розглядали проблеми, що склалися в даному напрямку, доводили важливість фундаментальної туристичної освіти в Україні; вивчали теоретичні засади кадрового забезпечення сфери туризму в Україні. Але дослідження та висвітлення окремих аспектів цієї проблеми в педагогічній літературі не становлять досі цілісної теорії і не стали обґрунтованою науковою основою для розв'язання завдань навчання, виховання, розвитку та психологічної підготовки фахівців для майбутньої професійної діяльності.

Важко не погодитись із Л. Лук'яною, що протиріччя, які виникають сьогодні між зростаючими потребами населення у туристських послугах і можливостями їх задоволення туристською індустрією, між змінами в конкурентній ситуації та недостатньою компетентністю кадрів у різних сферах туристської діяльності: управлінській, економічній, екологічній, правовій, фаховій, визначили необхідність удосконалення кадрової підготовки і створення системи базової освіти в туризмі [2].

Професійна туристська освіта має базуватися на гуманістичній філософії й забезпечувати особистісно-орієнтовану та професійно-спрямовану освітньо-виховну діяльність, сприяти розкриттю творчого потенціалу суб'єктів педагогічного процесу, якісно забезпечувати туристську галузь України конкурентоспроможними фахівцями за всіма спеціальностями згідно з суспільними потребами. Результат і головна мета — підготовка фахівця, здатного до професійного самовизначення, професійної самоактуалізації та самореалізації упродовж життя, готового до постійного спілкування з туристами різних культурних традицій, релігійних переконань, психічного складу.

З метою оцінки початкового рівня стану професійної спрямованості та перевірки особистісно-орієнтованої підготовки фахівців що навчалися по напрямку підготовки «Туризм», науковцями Шмалей С.В., Щербина Т.І., було проведено анкетування, яке дозволило з'ясувати соціально-професійне самовизначення молоді. Так, більш половина випускників не співвідносять вибір професії з власними реальними можливостями і потребами ринку праці; 46% респондентів орієнтовані на підтримку з боку дорослих; 67% не мають уявлення про наукові основи вибору професії, не володіють інформацією про вимоги професії до її «здобувача», не вміють оцінити свої можливості; 44% не інформовані про те, де вчитися, щоб отримати професію в цікавій для них сфері праці.

До 15-20% абітурієнтів, які вступають в систему професійної освіти, виявляються непридатними до обраної професії; 20-25% студентів переривають навчання або змінюють форму, до 50% випускників навчальних закладів працевлаштовуються не за фахом.

За даними опитування 58% першокурсників навчаються без осмислення сутності своєї професійної діяльності, 43% потребують цілеспрямованих педагогічних підготовки у навчанні, а 35% відчувають труднощі в плануванні свого навчального часу. Випускники шкіл, обираючи професію, насправді недостатньо інформовані про неї і необхідні певні педагогічні зусилля які

спрямовані на формування професійних якостей, до яких студенти будуть прагнути.

В експериментальній групі студентів напряму «Туризм» на другому та третьому курсах навчалися 60 осіб, серед яких визначилося 38% з низьким рівнем підготовки, 42% - з середнім та 20% - високого рівня підготовки. Після експерименту навчання з особистісною формою орієнтування, в групу з низьким рівнем знань увійшли 18%, середній рівень набули 52%, група високого рівня складала -30% [6].

Отже, визначальною складовою реформування освіти в Україні є оновлення змісту освіти, співвідношення його з сучасними потребами особистості і суспільства. Відбір змісту туристської освіти визначається потребами суспільства в освічених, компетентних фахівцях сфери туризму. При цьому враховуються реальні можливості процесу навчання, виховання і розвитку, оптимальні можливості претендентів на навчання, а також потреби особистості в освіті. Все вище означене й обумовлює подальші наукові дослідження в цьому напрямі.

«Література:»

1. Гарбар Г. А. Підготовка фахівців сфери туризму у вищих навчальних закладах України / Г. А. Гарбар // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. - 2013. - Вип. 41(1). - С. 246-257. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2013_41\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2013_41(1)_24)
2. Лук'янова Л. Г. Освіта в туризмі [Текст] : навч.-метод. посібник для студ. вищих навч. закл. / Л. Г. Лук'янова. - К. : Вища школа, 2008. - 719 с.: табл. - Бібліогр.: с. 714-719. - ISBN 978-966-642-359-X
3. Михайліченко Г.І. Фахове забезпечення галузевих стандартів вищої освіти з напрямів „Менеджмент”, „Туризм” / Г.І. Михайліченко // Туристична освіта в Україні: проблеми і перспективи: Зб. наук. пр. – К.: Тонар, 2007. – С. 199-206.
4. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.К. Федорченко. – К., 2004. – 43 с. Режим доступу http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21IID=&Image_file_name=DOC/2005/05fvkfst.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1
5. Фокін С. П., Гайова О. М. Педагогічні аспекти підготовки фахівців туризму у вищих навчальних закладах України/ С. П Фокін, О. М. Гайова// Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. 2012. № 2 (2). С. 5.

6. Шмалей С.В., Щербина Т.І. Педагогічні умови професійного становлення майбутніх фахівців з туризму/ С. В. Шмалей, Т. І. Щербина//Вісник Луганського національного Університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Частина III. - 2013. - №18 (277). - С.109-118. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18\(3\)_19](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2013_18(3)_19)